

WĄSIK WIKTOR – historyk filozofii i pedagogiki, ur. 23 XII 1883 w Warszawie, zm. 16 VII 1963 tamże.

Studia w zakresie filozofii i filologii klasycznej odbył na UW i UJ, gdzie w 1909 uzyskał doktorat z filozofii na podstawie rozprawy *Kategorie Arystotelesa pod względem historycznym i systematycznym*, w 1929 habilitację z historii filozofii na UW. W latach 1926–1939 uczył w szkołach średnich w Warszawie i Łodzi, wykładał w Państwowym Instytucie Pedagogicznym (1920–1925) i na Wolnej Wszechnicy Polskiej (od 1923) jako prof. historii pedagogiki (od 1937 jako prof. zwyczajny), pełnił też funkcję dziekana i prodziekana Wydziału Pedagogicznego tej uczelni (do jej rozwiązania w 1949). Prowadził wykłady zleczone z historii filozofii na UW (od 1926). W latach 1922–1925 redagował „Przegląd Humanistyczny”. W czasie okupacji brał udział w tajnym nauczaniu, kierując Wydziałem Pedagogicznym Wolnej Wszechnicy Polskiej. Aresztowany 10 XI 1939 przez gestapo, przez 3 miesiące był więziony na Pawiaku. W latach 1945–1950 był kierownikiem Katedry Historii Filozofii w Polsce na UŁ, gdzie jako dziekan organizował Wydział Humanistyczny. Po przejściu na emeryturę prowadził wykłady zleczone z historii filozofii na KUL (1952–1956), a następnie (do 1963) kierował Katedrą Historii Filozofii na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej ATK.

Najważniejsze prace W: *Kategorie Arystotelesa pod względem historycznym i systematycznym* (Wwa 1909); *Sebastian Petrycy z Pilzna i epoka. (Ze studiów nad dziejami filozofii w Polsce i recepcją Arystotelesa)* (I–III, Wwa 1923–1935); *Historia filozofii polskiej* (I–II, 1958–1966); *System pedagogiczny Sebastiana Petrycego z Pilzna* (Wwa 1968). Przełożył: Arystoteles, *Organon. Pierwszy traktat: Kategorie* (Wwa 1912); Sebastian Petrycy z Pilzna, *Pisma wybrane* (I–II, Wwa 1956).

W. jest badaczem dziejów pol. myśli filozoficznej we wszystkich jej okresach, ze szczególnym uwzględnieniem historii filozofii staropol. i dziejów recepcji arystotelizmu, badanego głównie pod kątem chronologicznego oddziaływania pism Stagiryty w ośrodkach intelektualnych w Polsce. Wyróżnił kilka odmian arystotelizmu (jako badacz kultury renesansowej nie zawsze właściwie oceniał specyfikę pierwszej i drugiej scholastyki), ukształtowanych w rodzimych ośrodkach naukowych: krakowski, wileński, renesansowy, krytyczny nowożytny, a także antyarystotelizm humanistyczny i oświeceniowy.

Łącząc badania z zakresu historii filozofii i pedagogiki opracował spuściznę Sebastiana Petrycego z Pilzna, któremu poświęcił monumentalną monografię, uważając go za ojca pol. filozofii. Zwracał uwagę na pionierski, aczkolwiek niedoceniany charakter jego poglądów w stosunku do pedagogiki J. Locke'a, zwł. w zakresie wychowania fizycznego i moralnego. Przedstawił spuściznę pedagogiczną i dydaktyczną takich uczonych, jak L. Zarzecki, E. Jarra, S. Rudniański, J. Kodisowa, B. Bernstein, A. Zieliński. Ponadto badał recepcję Kartezjusza w Polsce.

Główne dzieło W. – *Historia filozofii polskiej* (odtworzona z pamięci po spaleniu mpsu w czasie powstania warszawskiego) ujmuje dzieje pol. myśli filozoficznej w różnych jej nurtach, prezentuje też uczonych, którzy tę myśl rozwijali. To podręcznikowe ujęcie ukazuje filozofię na tle pol. kultury umysłowej oraz na tle kultury i filozofii europejskiej, by następnie podkreślić specyfikę pol. dokonań. Dzieło to wpisuje się w postulowany przez W. szeroki program badań nad historią filozofii w Polsce, poczynając od inwentaryzacji rpsów i ich edycji oraz dokumentacji bio- i bibliograficznej. W. dostrzegał wagę pol. przekładów obcej literatury filozoficznej oraz badań nad pol. filozofią narodową doby romantyzmu.

J. Korolec, W. Seńko, *Uwagi o scholastyce polskiej w „Historii filozofii polskiej” Wiktora W.*, SMed 2 (1961), 211–219; B. J. Gawecki, *Wiktor W.*, Studia Theologica Varsaviensia 1 (1963) z. 1, 305–310; tenże, *Wiktor W.*, RuF 22 (1963–1964) z. 2–4, 334–335; M. Gogacz, *Śp. Profesor Wiktor W.*, ZNKUL 7 (1964) z. 2, 95–97; J. Dudkiewicz, *Wiktor W. – osoba i dzieło życia*, Życie i Myśl 17 (1967) z. 6, 145–150; tenże, *Wiktora W. wykład pedagogiki polskiej*, tamże, 19 (1969) z. 3, 150–153; L. Szczucki, FPS 417–418; S. A. Porębski, *Z perspektywy piętnastu lat. (W 15-tą rocznicę śmierci prof. W. W.)*, SPCh 16 (1980) z. 2, 123–134; M. Płonka, *Wąsik W. (1883–1963)*, w: *Wizerunki filozofów i humanistów polskich*, Kr 2000, 388–392.

Wanda Bajor